

V. Havel, A. Dubček, M. Gorbačov a sametová revoluce 1989

aneb nanebevzetí V. Havla

PhDr. Antonín Benčík, CSc.

Znamé české přísloví říká: „o mrtvých jen dobře“. Jistě, neboť je nesporné, že V. Havel patřil mezi několik nejvýznamnějších postav tzv. „sametové revoluce“ 1989. I když jsem přesvědčen, že v tomto případě o pojmech „sametová“ a „revoluce“ by bylo možné, ba i nutné vyvolat seriózní diskusi. A to tím spíše, že to, co bylo vyvoláno u nás před Vánocemi 2011, při úmrtí V. Havla (18.12.2012), a jeho pohřbu (23.12.2011), byla obrovská davová euforie, ne nepodobná náboženskému blouznění při svatořečení jakéhosi náboženského hrdiny, což dokumentoval i arcibiskup Duka v Radiožurnálu svým projevem.

Vedle těchto oslav zásluh V. Havla zásluhy T.G. Masaryka o vznik Československa bledly jako zcela bagatelní. A kdekterý seriózní historik nejnovějších dějin Československa mohl „očekávat“, kdy nějaký vyšinutý blouznivec navrhne, aby Havlovo tělo bylo vyneseno americkou mnohastupňovou raketou přímo do nebe, a tam oživé, posazeno po pravici některého z bohů všemohoucích a vševědoucích, aby jím mohl radit, jak mají řídit tento svět.

Ale teď vážně. Byli jsme svědky, jak se dovršuje obrovská legenda a fakticky falšuje historie „sametové revoluce“. Avšak mezi povinnosti každého seriózního historika m.j. patří i bourání legend, odporujících faktům a důkazům. A to navzdory tomu, jakkoliv je to práce nepřijemná a nevděčná.

Nuže, co říkají fakta?

1) Historik J. Suk ve své studii „Zlom mezi „totalitou“ a „demokracií“, československý rok 1989 v alternativách“ se snaží ještě v roce 2009 dokazovat, že – i když uznává určitý vliv Gorbačovy „perestrojky a glasnosti“, - že vítězná „sametová“ revoluce 1989 byla výhradně výsledkem domácího odboje, „samozřejmě“ vedeného jeho hrdinou „bez bázně a hany“ V. Havlem (viz Soudobě dějiny č. 4/2009, str. 557n.). Autor ve své studii mimo jiné tvrdí, že na rozdíl od osmičkových zlomů v historii Československa ve 20. století (1918, 1938, 1948, 1968), jejichž vývoj byl podstatně ovlivněn zvenčí, mezinárodní situací, v roce 1989 prý „Češi sami rozhodovali o své budoucnosti“. Samozřejmě vedeni neomylným hrdinou V. Havlem.

A skutečnost?

V roce 1985, po smrti posledního Brežněvovce K. Černěnka ve vedení KSSS, byl do čela KSSS zvolen Michail Gorbačov. Jeho nástupem do funkce prvního muže Sovětského svazu, začíná postupná základní změna nejen ve vnitřní politice, ale i ve vztahu mezi Sovětským svazem a zeměmi východního, sovětského bloku a současně i ve vývoji mezinárodních vztahů. Ve vztazích Východ – Západ. Konkrétně SSSR a USA a ještě adresněji M. Gorbačov a R. Reagan, M. Gorbačov a G. W. Bush.

Gorbačova „Přestavba a nové myšlení pro naši zemi a pro celý svět“, „glasnost“ a perestrojka“, která se jako vejce vejci podobala ideálům Pražského jara 1968, sledovala nejen záchranu socialismu, jako sociálně nejspravedlivějšího režimu života lidské společnosti, ale i likvidaci vzájemné hrozby nukleárního sebezničení světa.

Součástí „Přestavby a nového myšlení“ bylo i postupné opuštění „brežněvovské doktríny“, podle níž, vedení SSSR, a také vedení zemí Varšavské smlouvy, mělo právo a povinnost zabránit, a to i násilím, jakémukoli vybočení ze sovětských představ o socialismu směrem k demokracii, v zemích sovětského bloku.

Důsledné opuštění této brežněvovské doktríny a důsledné uplatnění zásady nevměšování se do vnitřních záležitostí jiných zemí, včetně vlastní koalice, navíc doplněná o striktní zákaz používání násilí při řešení vnitřních záležitostí a sporů, to byla ona podstatná podmínka a příčina, že i u nás, husákovsko – jakešovské vedení, pod tlakem opozice, v situaci, kdy se nejvíce obávalo reformistů z roku 1968, zcela kapitulovalo, a do vedení KSČ byla dosazena druhá či třetí kategorie vedení. Politická moc v Československu byla po 17. listopadu postupně doslova pohozena do prachu pražských ulic a náměstí.

Konkrétněji řečeno:

Nespokojenost obyvatelstva s politickou, hospodářskou a sociální situací, síla a vliv opozičního hnutí řady opozičních skupin, ale hlavně ohlas a vliv sovětské „přestavby a nového myšlení“, „glasnosti a perestrojky“, ohlas vývoje v sovětském bloku, a to nejen v širší čs. společnosti, ale i uvnitř KSČ, vyvolaly touhu po změně. Zvláště pak vývoj v Polsku a Maďarsku, a hlavně pád „berlínské zdi“ a krach Honeckerova vedení NDR, to vše přivedlo vedení KSČ, dosazené do čela ČSR zbraněmi interventů v letech 1968/69, k totálnímu rozkladu. To vše velice přesvědčivě dokazují i průzkumy veřejného mínění v čs. společnosti, ale i uvnitř KSČ. V roce 1989 více než 50% členů KSČ nedůvěřovalo svému vedení, ideály reformního hnutí získávaly své stoupence i v řadách, zvláště mladších členů KSČ.

Svědectví o vlivu reformní politiky M. Gorbačova na porážce normalizátorských režimů a rozpadu sovětského bloku, podává celá plejáda významných zahraničních historiků (viz Soudobé dějiny č. 1-2/2011).

2) S rozmachem opozičního, protijakešovského a protihusákovského hnutí a vznikem dlouhé řady opozičních skupin v letech 1988/89 se stále naléhavěji začalo diskutovat o smyslu jeho vyústění. O cílech tohoto hnutí. Avšak vedení nejpočetnější opoziční skupiny Charty 77 v čele s V. Havlem nebylo schopno do listopadu 1989 vypracovat ucelený politický program pro toto hnutí. On, či jeho řídicí skupina fakticky jen zaznamenávala stupeň rozkladu Jakešova režimu a podle toho určovala, stupňovala své požadavky. A za této situace, kdy společný zájem opozičního hnutí na porážce normalizačního režimu sjednocoval, na straně druhé, různé představy o tom, co by mělo po jeho porážce následovat, vnášely do tohoto hnutí rozpory, silné prvky animozity, intriky a podrazy. A tak se stalo m.j., že stoupenci ideálů reformního procesu Pražského jara 1968, či sovětské „perestrojky a glasnosti“, navzdory tomu, že představovali podstatnou část opozičního hnutí, a to i v Chartě 77, jichž se Jakešův režim nejvíce obával, se stali předmětem kritiky a ostrakizace ze strany stoupenců obnovy kapitalismu 19. století. A to i ze strany úzké skupiny Havlova vedení Charty 77, pozdějších „vítězů sametové revoluce“. A hlavním terčem této animozity a kritiky se stali reformistický Klub Obroda a především A. Dubček. A. Dubček, první muž Pražského jara 1968, v letech 1988/89 již mezinárodně ale i na domácí půdě uznávaná hlavní osobnost opozičního hnutí. A tento odpor proti Dubčekovi se zvláště výrazně projevil v diskusích a jednáních kolem volby prezidenta.

Totální krach Jakešova režimu byl dovršen prohlášením sovětské vlády ze dne 4. prosince 1989 o neopodstatněnosti srpnové intervence v roce 1968. Krátce poté, 10. prosince podal

president G. Husák demisi a řadu jeho práv a povinností převzal nový předseda vlády, Marián Čalfá, který nahradil odstoupivšího J. Adamce.

Za této situace totálního rozkladu starého režimu, kdy politická moc se válela v prachu pražských ulic a náměstí, definitivní tečku za vyzvednutím této moci udělala jedna konspirativní schůzka nového předsedy vlády M. Čalfy s V. Havlem, konaná 15.12.1989, na niž byla dohodnuta režie volby V. Havla prezidentem. Touto faktickou zradou vlastní strany si M. Čalfá zachraňoval vlastní židli. O průběhu této schůzky předkládáme čtenářům záznam tajného jednání V. Havla v jeho úzké skupině, kde 15.12.1989 v Praze projednávali konkrétní postupy zajišťující jeho zvolení prezidentem. Což ovšem v žádném případě nelze považovat za výsledek nějakého hrdinského usilování.

Domluvíme se, jak to uděláme

Praha, 15. prosince 1989

Záznam ze schůzky skupiny členů KC OF, na niž Václav Havel informoval o svém rozhovoru s předsedou federální vlády Mariánem Čalfou, kde byly dojednány kroky k prosazení jeho volby prezidentem republiky ještě do konce roku 1989.

. Schůzky v bytě výtvarníka Josky Skalníka, kde Václav Havel bydlel v době prezidentské volební kampaně, se zúčastnili Jiří Bartoška, Vladimír Hanzel, Eda Krlesová, Jiří Křížan, Miroslav Kvašňák, Stanislav Milota, Petr Pithart a Alexandr Vondra.

Václav Havel: Jsem v absurdní situaci, protože jsem vedl kabinetní jednání mezi čtyřma očima s Čalfou. A podle mého pocitu, možná jsem hloupej, ale podle mého pocitu to bylo dosud vůbec nejdůležitější jednání, jaké bylo vedeno. A vezu strašně dobré zprávy od tohoto Čalfy. A paradoxnost mého postavení spočívá v tom, že jsme odpůrci kabinetní politiky, a že to celé se musí totálně utajit, ne před StB a odposlouchávačema - na tom tak nezáleží, ale před našima lidma a před veřejností, nebo tou částí veřejnosti, která nás podezírá z kabinetní politiky. Domluvíme se, jak to uděláme. Pro tuto chvíli bych vás prosil, abyste všechno co vám řeknu, drželi v sobě jako hrob, všichni, a nikomu to neřekli. Přejemnějším do chvíle, než se domluvíme, co budeme dělat dál.

(Vynechána pasáž, v níž si přítomní ujasňují, kdo ještě o jednání Čalfa-Havel ví).

Ted' začnu říkat, co jsem si říkal s Čalfou. Především musím říct, že tam je šéf na předsednictvu vlády, vnitřáček, bezpečnost, a tak dále. Čalfá a Stadler (1) dali do této funkce svého člověka a ten včera vyčistil tu místnost od všech mikrofonů. Je to údajně jejich člověk. Jednání bylo v této místnosti, což je jediná místnost na předsednictvu vlády vyčištěná od všech mikrofonů. Mně ty mikrofony tak dalece nevadí, ale Čalfovi vadí, takže to je jeho džob. No, a jednání bylo tohle. Pan Čalfá řekl: musíme se domluvit naprosto konkrétně, co chceme a jak to uděláme. Bylo to naprosto věcný jednání a oba jsme si psali harmonogram. A já vytáhnu... Kde mám disitašku? To jednání trvalo hodinu, asi nebo jak dlouho?

Jiří Bartoška: Hodinu přesně. Ve tři čtvrtě jsme tam přijeli a ve tři čtvrtě jsme odjžděli.

Václav Havel: Ano. Náš projekt, kterej jsme takto s Čalfou kabinetně projednali a kterej v tuto chvíli nesmí nikdo mimo nás vědět, teprve až se domluvíme, jak to budeme dělat. Jak to, že to nemůžu najít? Já to teda vím z paměti, ale... Jo tady to mám! A brejle ještě.-

Jiří Bartoška: Dvojky ti můžu půjčit.

Václav Havel: Náš projekt je tenhle. Náš projekt!? Je absurdní, že já mám s Čalfou projekt, ale absurdní je všechno. Vezmu to časově, jak to jde za sebou:

Sobota 16. prosinec - Havel - proslov v televizi, po Televizních novinách v nejexponovanějším televizním čase vůbec. Dvacetiminutový proslov, který jsme už více méně konzultovali, s novým prvkem. O tom proslovu nemusíme zatím mluvit, s ním já vystoupím nikoli jako prezidentský kandidát, ale jako občan, který má starost o tuto zemi, a který tam mluví proto, že se o něm v poslední době hodně mluví. To není žádná kampaň. Proslov bude takovej, jak ho máme promyšlenej a jak ho promyslíme dál. Jediný nový prvek je ten, že Čalfa si ten proslov musí přečíst dříve, než ho namluvím v televizi do záznamu. Pochopíte za chvíli proč. To by mělo být někdy odpoledne, aby to pak v osm (hodin) mohli po Televizních novinách vysílat.

Alexandr Vondra: To by bylo live?

Václav Havel: Ne, to by byla četba napsanýho, kde záleží na každém slově.

Vladimír Hanzel: To se může vracet.

Jiří Bartoška: To se dá stopnout, vymazat a nastartovat znova. .

Václav Havel: A ten záznam musíme shlédnout, a když bude v pohodě, tak se o to . nemusíme dál starat. Čalfa a Pavla (2) zařídí, aby tam ten vysílací čas byl a tak dále.

Úterý 19. prosince je první nejbližší plenární schůze Federálního shromáždění. První

Bod jednacího programu je programové prohlášení Čalfovy vlády národního porozumění. Čalfa zamontuje do tohoto prohlášení, že ústavní zákon o prodloužení lhůty na bezprezidentí nebyl dosud schválen plenárním zasedáním Federálního shromáždění, o tom se teprve má hlasovat. Čalfa navrhne, aby ta doba byla prodloužena do 28. prosince. Malá změna v datu. Zároveň Čalfa určitým způsobem, kterej je promyšlenej, navrhne jako prozatímního prezidenta na překlenutí doby do svobodných voleb mne.

Petr Pithart: Za vládu.

Václav Havel: Za vládu. Bez ohledu na to, co si myslí strana. Kašle na stranu. A nebude tam ještě mluvit o Dubčekovi, ale jakýmsi šikovným způsobem osloví Slováky. Mezitím Janko (3), který jede zítra na Slovensko, musí zařídit, aby za některého slovenského rezignovavšího poslance byl okamžitě, nejspíše během pondělí zvolen Dubček do Federálního shromáždění. Nesmí se říct, že je tam zvolen proto, že bude za chvíli zvolen předsedou Federálního shromáždění. Musí se tam říct, že je zvolen do FS proto, že Havel - kandidát za prezidenta republiky - nechce nic dělat bez Dubčeka, a že ho chce mít po ruce v Praze, a že prvním stupněm jak přiblížit formálně Dubčeka Havlovi je, že bude poslancem. Přes víkend, až do úterý, musí být Dubček ve Federálním shromáždění. Musí tam už sedět v úterý, až bude Čalfa číst programové prohlášení vlády. - To musí zmáknout Janko na Slovensku, kterej tam zítra jede. Jakmile bude sedět Dubček jako poslanec ve Federálním shromáždění, jí třeba v celé zemi rozjet kampaň, že má být jeho předsedou.

Alexandr Vondra: A seděl by tam... On by byl zvolen (předsedou) hned na tomhle Federálu 19. prosince?

Jiří Bartoška: Ne, ne, ne, jako poslanec.

Vladimír Halzel: Oni ho tam na Slovensku zvolij.

Václav Havel: 19. prosince bude jako poslanec.

Alexandr Vondra: To už jako poslanec bude zvolenej?

Václav Havel: Do úterý ho musí nějaký okres, kde rezignoval nějaký Slovák, zvolit za poslance. To je regulérní, to nevyžaduje žádný ústavní zákon, nic. Když nějaký obvod ztratil poslance tím, že rezignoval, tak si může ihned zvolit jinýho. A ten je automaticky členem Federálního shromáždění, aniž do toho má kdo co kecat. A Čalfa najde slovenského poslance, který právoplatně, regulérně rezignoval, který už není členem Federálního shromáždění, pokud možno Slovák, zjistí jeho volební okres a řekne Jankovi (Čarnogurskému), že Veřejnost proti násilí musí zařídít, aby do pondělka ho ten okres zvolil poslancem.

Alexandr Vondra: Hele, že ti do toho skáču. Může tohle být? Vždyť my jsme -

Václav Havel: Může.

Vladimír Hanzel: Když odejde poslanec, tak jsou doplňovací volby, normálně, v nějakým okrese volebním.

Jiří Bartoška: Akorát, že to jindy trvá dva měsíce a teď to bude za pár hodin. To je technika věci.

Václav Havel: To je ústavně jediná a nejschůdnější cesta. Čili: devatenáctýho na plenárním zasedání (Federálního shromáždění) by prvním bodem bylo vládní programové prohlášení, které Čalfovi píšou Janko s Valtrem (4), zároveň by tam jménem vlády řekl, že je potřeba v týhle dramatický době, aby byl někdo na Hradě. Že si nemůžeme dovolit být bez prezidenta, a že, navrhuje Havla. A že je rád, že pan Dubček tady sedí, protože se tím přibližuje Havlovi a Havel nechce nic dělat bez Dubčeka. Prozatímní prezident do voleb. A zároveň navrhne ústavní zákon o prodloužení té čtrnáctidenní doby, aby byl změněn v tom smyslu, že to není o čtyřicet dní, ale do 28. prosince.

Jiří Křížan: Čili za dvacet dní.

Václav Havel: Ano. 28. prosince zvolí Federální shromáždění Dubčeka svým předsedou a mě prezidentem. A novoroční projev - můj prezidentským - bude - (*smích většiny přítomných*) heslo Chceme prezidenta pod stromeček se musí zrušit a musí se říkat Chceme prezidenta k Novému roku. A jestli tenhle s Čalfou kabinetně vyjednaný harmonogram vyjde, tak máme 28. (prosince) jako dárek pro národ Dubčeka předsedou Federálního shromáždění... Jen jestli ten Dubček nebude zase trdlovat! Máme 28. (prosince) Dubčeka předsedou Federálního shromáždění a mě prezidentem. A na Novej rok už budu mít proslov, ale doufám, že tam nebudou ty hodiny, jak má vždycky Husák.

Jiří Bartoška: A konvalinky.

Václav Havel: No. A študáci budou moci... Do té doby ať si dělají, co chtějí. Až dostanou tenhle dáreček, tak budou moci po Novém roce chodit normálně do školy.

Vladimír Hanzel: Oni už nemají školu, vysokoškoláci mají zkušební období .

Václav Havel: To už je jedno. Problém je jedinej: tohle je kabinetní domluva Čalfy se mnou, a ta domluva vyžaduje milion věcí, který máme udělat, ale zároveň to nesmíme nikomu říct. Já nevím, jak to udělat. Ta domluva má šanci -

Jiří Bartoška: Tak to vydávej za svoji myšlenku: Jakože by bylo dobrý pro ty Slováky toho Dubčeka jako aby, jako prostě

Václav Havel: Teď jde o jediné. Zdá se být všechno zařízeno. Jde o jediné. Jak všechny kampaně, manifestace a proslovy a tak dále přizpůsobovat tomuto harmonogramu, a zároveň ho nikde neprozradit. Anebo jednotlivý jeho fáze neprozradit, dříve, než ten harmonogram vyžaduje, aby byly prozrazeny. Rozumíte mi?

Stanislav Milota: Den ze dne měnit ten program.

Václav Havel: Co my řekneme tomu - jak to nazvat - tomu sněmu (KC OF), který zasedá ve Špalíčku a který tam bouří cosi o kabinetní politice? Co my mu řekneme? My mu nemůžeme říct dokonce ani to, že jsem mluvil s Čalfou. , ' ' .

Petr Pithart: Vy tam nebudete, vám to může být jedno. (*Smích Edy Kriseové.*)

Stanislav. Milota: Petr tam bude. Ten to schytá.

Václav Havel: Čalfá mi ještě řekl, abych to dopověděl (*obrací se k Petru Pithartovi*) - to, co víš ty a to, co vím já. A to slovo jsem přebral já od tebe a Čalfá ode mě: že ta (komunistická) strana je „nečitelná a nesrozumitelná“. A řekl: s touto stranou, nečitelnou a nesrozumitelnou, nepočítám, ta mě nezajímá. Ať si říká Mohorita co chce, ať si říká Urbánek co chce, ať dopadne sjezd jak chce, tu stranu cítím jako odepsanou. A jestli se chce zachránit, tak na sjezdu se z ní udělá nějaká nyersovská maďarská socialistická strana, která vstoupí do té plurality, anebo se úplně odepíše a zmizí z jeviště dějin. A říká to mě nezajímá, teď už mluvím za sebe a za vládu, a strana ať se škvaří v čem chce. Když se obrodí na tom sjezdu, tak může zmáknout ten klub (komunistických) poslanců, který v tom parlamentě zlobí, odvolat je, něco jim nařídít a tak. Když se neobrodí, Čalfá na ni kašle. Čalfá má za úkol to Federální shromáždění zmáknout, aby na celej tenhle harmonogram přistoupilo. A udělá to tím, že (poslancům) naznačí, že to je jediná cesta k tomu, aby se nezlíkvidovali, aby se neodepsali, aby je lidi nezačli práskat po zadnicí, aby vydrželi do voleb jako cosi, co tam bude odhlasovávat jeden zákon za druhým. A že tak nějak to přežijí a nebudou muset mi strach a tak. .

Stanislav Milota: Já myslím, že bychom měli být překvapeni, jako budou všichni, nad tím, co v úterý (19. prosince) řekne pan Čalfá v tom Federálním shromáždění -

Václav Havel: A teď je také jasné, proč má Čalfá konzultovat můj sobotní projev. Protože z pochopitelných důvodů by nebylo příliš vhodné, aby Čalfá říkal to samé ve Federálním shromáždění, co já jsem řekl dva dny předtím. To by nepůsobilo dobrým dojmem. (*Smích většiny přítomných.*) Čalfá prostě považuje referendum za pitomost. On dokonce považuje za

pitomost ten odklad na 40 dní a říká: jak jste na to mohli přistoupit!? Já jsem říkal: my, my, my, my! Federální shromáždění není tak zcela náš podnik. To je jakýsi usmlouvaný kompromis, to bylo to jediný, co se dalo udělat. A on říká: co oni tím sledují? A myslí tím druhou stranu, on už mluví o nich a myslí tím (komunistickou) stranu. (*Smích všech přítomných.*) A já mu říkám: vždyť to není strana, to je mafie ve straně. A on říká: jo, asi máte pravdu. Ale on už to nazývá stranou. Ale co oni tím odkladem sledují? A já mu říkám: hrajou o čas přeci, jdou do hazardní hry a sledují tím, aby desátého (5) prosadili referendum. A on říká: to je šílenství! To je absurdní! On vlastně nám říká, jak málo jsme toho uhráli (*smích Václava Havla a Edy Kriseové*), tedy vám, co jste se sedm hodin hádali s Mohoritou. Jak jste toho málo uhráli. Prostě je to naprosto absurdní jako všechno. A teď mi poradte, co s tím.

Petr Pithart: Teď otázky, jo? Ty jsi to řekl jen velmi náznakově. Jak on zmákně ten parlament, aby zvolil toho, koho má zvolit? Protože ta tendence ty poslance odvolávat je jednak ze strany voličů, viz Slovensko... Zejména ta (komunistická) strana bude své poslance, především po sjezdu (6) prudce odvolávat. A do toho 28. (prosince), nebude-li vydán ten ústavní zákon o obměně (zákonodárných sborů), tak parlament bude prázdněj, poloprázdněj. Nebudou tam dvě třetiny! Ta strana to udělá, protože teď už je jasné, že Čalfa hraje jednu hru a oni budou hrát druhou. Oni bezprostředně po sjezdu přitlačí na ty své lidi. Oni je nejspíš budou vydírat, protože na každého druhého něco vědí, a řeknou jim, chcete-li dožít život v klidu, jděte od válu a my si tam začátkem ledna navolíme ty, co teď vyšli vítězně z nového sjezdu. Parlament nebude mít to kvorum!

Václav Havel: Čalfa je bude taky vydírat! A Čalfa má pro ně nebezpečnější argumenty než rozkládající se komunistická strana. Čalfa bude mluvit už s tím, že za ním stojí společnost a národ. Za KSČ stojí co? Ta je v rozkladu, každý z nich říká něco jiného, Mohorita, Urbánek a tak dále. To je rozpadající se struktura, a ti lidi, jestli nejsou úplně blbí, tak pochopí, že z těchto dvou vyděračů je vlivnější ten, kdo je vydírá jménem národa, než ten, kdo je vydírá jménem rozpadající se struktury. Jak je bude vydírat, to je jeho věc, a musí mu v tom Janko (Čarnogurský) pomoci.

Petr Pithart: Dobře. Čili jinými slovy; Od teďka by se měl zastavit proces vylidňování parlamentu. To se týká i ostatních politických stran, které mají své poslance - není jich mnoho - které chtějí odvolat. A týká se to bezpartijních. Národní fronta se také chystá některé poslance (odvolat).

Václav Havel: Ten parlament se může vylidňovat do chvíle, než tam bude ta hlasování schopná (část), a pak se musí přestat vylidňovat.

(Vynechána krátká pasáž. v níž se přítomní jeden přes druhého dohadují o technických podrobnostech odvolávání poslanců.)

Vladimír Hanzel: Vašku, nemůžou být podobným způsobem, jako teď Dubček, zvoleni i další poslanci?

Petr Pithart: Výjimečně ano. Ale to vyžaduje tak obrovskou koncentraci sil. Rychle se to dá udělat za deset dní, ale udělat to za dva dny je šílenství.

Vladimír Hanzel: Za dva dny ne, ale do, toho 28. (prosince) by se to mělo stihnout.

Petr Pithart: Já mám pocit, že krátkost termínu - do toho 28. (prosince) - umožňuje skutečně to, co říkáš ty. Různými obstrukcemi, které nebudou, nikomu nápadné, protože nikdo nebude tušit, že tu je nějaký deadline, oddalovat ty (rezignace). To je skutečně jistá procedura - ty rezignace. Opravdu. A to předsednictvo -

Václav Havel: A mezi Vánocema a Novým rokem je třeba pravděpodobně vyjet s hrozbou generální stávky. Oni musí být pravděpodobně ti poslanci - aby takhle nějakou drtivou většinou mohli odhlasovat tuhle věc, která je pro ně absurdní - oni musejí být asi pod hrozbou generální stávky od 1. ledna. Mám ten pocit, nevím, improvizuju.

Petr Pithart: Ale jak můžeš vyhlásit generální stávku, když ještě neřekneš proč!

Jiří Křížan: Ještě moment. Vmysleme se do situace člověka, který je už odvolán poslanci, ale ne ještě odvolán předsednictvem, jak bude jednat.

Vladimír Hanzel: Nepřijde na to zasedání.

Jiří Křížan: Buď přijde, anebo když přijde, jak bude jednat? Je mu všechno jedno, poněvadž ví, že už je odvolán, že už všechno ztratil, a teď jeho jednání je těžko odhadnutelné. Buď si bude chtít zachránit nějakým způsobem čest a bude jednat tak, jak bysme my potřebovali, nebo si řekne na odchodnou: ještě ťafnu drápama! . .

Vladimír Hanzel: Jirko, ale já bych na to namítal - přemýšlel jsem o tom totiž -, že ten člověk má nějaký sousedy, bydlí v nějaký ulici, někde má nějaký příbuzný -

Jiří Křížan: No, pokud budou volby tajné, tak nikdo nebude vědět, jak volil. Furt tady visí ve vzduchu ta jmenovitá veřejná volba. (*Několik přítomných hovoří najednou.*)

Alexandr Vondra: Ten plán jsi vymyslel ty nebo on?

Václav Havel: Ten jsme vymysleli dohromady.

Alexandr Vondra: Takže spíš ty. On vymyslel, že tě chce podpořit, a přišel s tím, a ty jsi vymyslel harmonogram. Je to tak?

Václav Havel: Ten harmonogram vznikl v první opravdu věcný debatě, co sem zažil u všech těchto kulatých stolů. Já jsem teda všechny nezažil, na těch posledních jsem nebyl. Ale tohle byla debata absolutně k věci, kde jsme si říkali u každého bodu, co se musí udělat, co, kdy, jak a proč, a vznikl harmonogram, který lze považovat za společné dílo Čalfy a mě.

Eda Kriseová: Kdo řekl toho 28. (prosince)? '

Václav Havel: To jsme řekli oba. Vzniklo to dohodou.

Vladimír Hanzel: Novej rok, aby bylo jasný. To je rozumný.

(*Krátká nesrozumitelná pasáž, v níž hovoří několik přítomných najednou.*)

Václav Havel: Mně není jasná jedna věc. Tenhle harmonogram je naprosto kabinetně domluvenej a nesmí se prozradit, i když se budou postupně jednotlivý věci prozrazovat a

vyjevovat. Jak našim lidem vysvětlit, že se má dít to a pak ono, aniž se jim ten harmonogram prozradí? Tomu nerozumím.

(Opět nesrozumitelná pasáž, v níž hovoří více přítomných najednou.)

Jiří Bartoška: Čalfa to všechno řekne ve Federálním shromáždění, i ten termín.

Vladimír Hanzel: To neřekne, asi.

Václav Havel: Samozřejmě, že to řekne. On to řekne všechno najednou.

Jiří Bartoška: A tím je to jasný a nemusíš nic vysvětlovat.

Václav Havel: Ten ústavní zákon o tom odkladu není schválen. A on řekne: navrhuji tento ústavní zákon schválit s touto změnou - místo 40 dní pouze do 28. prosince.

Petr Pithart: V tu chvíli ti poslanci pochopí, že parlament nebude obměňován a že získávají jakousi šanci -

Václav Havel: Ano. :

Petr Pithart: - protože ten odklad byl; dlouhý jen pro to, aby se 'mohla velká část poslanců obměnit. V tuto chvíli oni pochopí, že se s nimi nějak počítá. Teď nebudou vědět dokdy, ale přece jen jakási perspektiva tady je.

Jiří Křížan: A my řekneme na radě (KC OF): hled'me, hled'me, Čalfa udělal přesně to, co potřebujeme!

Jiří Bartoška: Hele, není možný, aby ten Čalfa... Aby se změnil ten ústavní článek o tajné volbě a udělalo se vlastně takové referendum v parlamentu?

Petr Pithart: O tom byla dneska bouřlivá debata na radě (KC OF). Jediný závěr byl: pokusit se ještě o tohleto. Než celou sérii těch ústavních zákonů, které jsou připraveny ve všech modalitách, zkusit ještě tohle - přimět parlament, aby hlasoval veřejně: Což je možno jediným ústavním zákonem, a o tom musí hlasovat samozřejmě oni. Já jsem řekl: kdyby se o tomto zákonu hlasovalo veřejně, bylo by to dobré. Veřejně o tom, jestli hlasovat veřejně. Oni by hlasovali o svém vlastním -

Václav Havel: Přiznávám se, že můj mozek není počítač a že jsme měli s Čalfou omezený čas, a já jsem mu tohle zapomněl říct: že ta volba musí. Být veřejná.

Jiří Bartoška: Zítra já budu jednat s tím Stadlerem ještě -

Jiří Křížan: Čalfa pochopí, že to je pro dobro věci.

Petr Pithart: Ústavní iniciativu má vláda, právě tak jako poslanci -

Václav Havel: To musí vědět Janko (Čarnogurský) a Čalfa, protože oni budou sepisovat to vládní prohlášení -

Vladimír Hanzel: Vašku, stejně mu máš doručit text toho svého televizního projevu, a přitom by se mu to mohlo říci.

Václav Havel: Ne, ten projev bude jinej. Nemůžu jako občan předjímat vládní prohlášení svým proslovem. .

Vladimír Hanzel: Já vím, ale budeš mu dodávat ten projev -

Václav Havel: Čalfa ještě říkal jednu věc, aby ta moje informace byla. kompletní. „Čalfa se mě ptal: myslíte, že během té prozatímní doby do voleb nevystane otázka Čarnogurský versus já? Můj pád a Čarnogurského vzestup? A já jsem říkal: vaše akcie v našich očích rostou, porostou-li dál, je šance, že to vydržíte s Čarnogurským ve spolupráci až do voleb, a po volbách bude. pan Vopička předsedou federální vlády.

(Zde je nahrávka na chvíli přerušena. Vypouští se následná pasáž, v níž se přítomní dohadují na časových a technických podrobnostech zajištění nejbližších kroků dohody Čalfa-Havel. Mimo jiné se usnesli, že s tou částí dohody, která se týká Čalfova vystoupení ve Federálním shromáždění 19. prosince, seznámí své spojence - vedení Československé strany lidové a Československé strany socialistické. Ze samotného závěru debaty zařazujeme ještě dvě důležité informace. Václav Havel přislíbil Mariánu Čalfovi, že ho ve svém sobotním televizním projevu „nenápadně, podmíněně“ podpoří na oplátku za to, že se Čalfa angažuje v prospěch demokratických sil. Čalfa Havlovi rovněž oznámil, že mu z titulu prezidenta republiky, jehož pravomoci v souladu s ústavou dočasně převzal, udělil milost ve věci podmíněčného trestu, ke kterému, ho komunistická justice v květnu 1989 z politických důvodů odsoudila.)

Archiv Vladimíra Hanzela, dokumentární nahrávky z 5.- 30. prosince 1989, kazeta č. 25. Přepis magnetofonového záznamu.